

Rektor Vysoké školy báňské: Je třeba propojovat obory ve výuce i vědě

„Je to zásadní změna a obavy z neznámého jsou vždycky problém,“ říká rektor Ivo Vondrák k unikátní fúzi ostravských veřejných vysokých škol.

VĚDA A VZDĚLÁVÁNÍ

Martin Rychlík | 09.01.2013

© ČESKÁ POZICE, Richard Čupák

Ve sblížení Ostravské univerzity (OSU) s Vysokou školou báňskou – Technickou univerzitou Ostrava (VŠB) je druhá jmenovaná tou větší (má sedm oproti šesti fakultám) a tradičnější. Svou historii vztahuje až k roku 1849. Rektor VŠB Ivo Vondrák nám dnes v rozhovoru pro ČESKOU POZICI upoutává: „Začíná se ukazovat, že prostý ‚součet‘ dvou institucí prostě nestačí. Být velkým je nepochybné z pohledu vášho slova důležité, ale to není vše. Ukazuje se, že je třeba hledat, v čem je nová kvalita takového sblížení.“

Rozhodně to nebude lehký úkol, části akademické obce Vysoké školy báňské se mohou postavit proti. „Je to zásadní změna a obavy z neznámého jsou vždycky problém, nejen z pohledu slučování univerzit,“ dodává rektor Vondrák k unikátní fúzi veřejných vysokých škol.

ČESKÁ POZICE: Jak zatím probíhá z vaší strany slučování Vysoké školy báňské a Ostravské univerzity, které má vést ke vzniku třetí největší univerzity v ČR?

VONDRAK: Nyní jsme ukončili první etapu projektu, jehož cílem bylo provést procesní analýzu obou institucí. Také jsme se pokusili o zpracování přehledu toho, jak jsou takové integrace řešeny v zahraničí. Vznikne tak poměrně kompletní dokument, který dle mého není důležitý jen pro naše dvě univerzity v Ostravě, ale má i rozměr možného zobecnění pro ostatní vysokoškolská pracoviště v Česku, která by o případném slučování uvažovala.

- [Přečtěte si rovněž rozhovor s rektorem Ostravské univerzity Jiřím Močkořem.](#)

ČESKÁ POZICE: Jaké by sloučení přineslo škole – a regionu – výhody?

VONDRAK: Prvotní motivací, proč jsme o možném sloučení začali před takřka dvěma lety jednat, byla snaha dostat se mezi výzkumné univerzity. Tehdy premiér Petr Nečas prohlásil, že se v Česku předpokládá vznik pěti výzkumných univerzit. To vneslo do akademických řad, nutno podotknout nejen našich univerzit, určitou nervozitu. Kdo to bude? Jak se o tom bude rozhodovat? Sloučením bychom se stali třetí největší univerzitou v zemi a jen prostý součet našich výsledků nám dával větší šanci na úspěch v případné diverzifikaci univerzit na výzkumné a ty ostatní.

Jsem přesvědčen, že nás přimyslí, a tím myslím nejen ten tradiční, se bez silného výzkumného zázemí právě v aplikovaném výzkumu nemůže obejít. Je to nutný prvek konkurenceschopnosti. Také tahle myšlenka a z ní plynoucí výhody byly podporovány i z okolí univerzit – třeba organizacemi, jako je Krajská hospodářská komora nebo Sdružení pro rozvoj Moravskoslezského kraje. Nutnost vzniku výzkumné univerzity podpořil i sám primátor Ostravy.

ČESKÁ POZICE: Co možné nevýhody sloučení? Co třeba identita školy, její název?

VONDRAK: Začíná se ukazovat, že prostý „součet“ dvou institucí prostě nestačí. Být velkým je nepochybné z pohledu vášho slova důležité, ale to není vše. Ukazuje se, že je třeba hledat, v čem je nová kvalita takového sblížení. Co to může přinést do budoucna. Jaký je konkrétní přínos. To jsou legitimní otázky, na něž je třeba hledat odpověď.

ČESKÁ POZICE: Hledáte je?

VONDRAK: Není to nic jednoduchého, protože je třeba definovat akademický profil budoucí spolupráce dvou institucí, které se v minulosti vyvíjely na úplně jiných principech. Oficiální vznik naší vysoké školy se datuje k roku 1849 a tradice v akademickém prostředí hraje dosti významnou roli. Rekl bych, čím starší je univerzita, tím je i „kamennější“. Tento aspekt považuji za mnohem důležitější, než je třeba název, který se v historii také několikrát změnil.

„Čím starší je univerzita, tím je i „kamennější“. Tento aspekt považuji za mnohem důležitější, než je třeba název, který se v historii také několikrát změnil.“

ČESKÁ POZICE: Pociťujete odpor ke sloučení v akademické obci VŠB?

VONDRAK: Zešla určitě. Je to zásadní změna a obavy z neznámého jsou vždycky problém, nejen z pohledu slučování univerzit.

ČESKÁ POZICE: V prvních podkladech novely zákona o vysokých školách bylo slučování obou univerzit přímo jmenováno jako jeden z bodů. Jak to bude dál?

VONDRAK: Podle mě tak konkrétní věc do novely vysokoškolského zákona nepatří, proto jsem požádal náměstka ministra školství pro vysoké školy a výzkum Tomáše Hrudu, aby se tato část z dokumentace k novele vyjímala. Shodli jsme se, takže v nové verzi nic takového není. V současnosti je mnohem důležitější definovat dříve zmíněný akademický profil než samotnou zákonnou úpravu vzniku případně integrované univerzity. To je totiž nutný předpoklad dalších kroků ve sblížení obou institucí. Pokud nenajdeme společná témata ve výuce, vědě a výzkumu, která budou vyžadovat společné organizační uspořádání, tak nevěřím, že to akademické obce obou institucí schválí.

... [článek pokračuje na další stránce](#) »

► pokračování

Navíc je nutné dotešit i nástupnictví. Variánty je několik: vznik zcela nové univerzity, nebo nástupnictví některé z nich. Nebudu zastrkat, že mi z důvodů formálních – převody smluv, projektů a majetku na nově vzniklou instituci a ekonomické nároky s tím spojené – připadá výrazně jednodušší i logičtější, aby to byla naše vysoká škola. Na druhou stranu mělo být Ostravskou univerzitou něco takového vnímáno jako jejich „anexa“. To je nepohyblivý problém, který se bude muset řešit, a nalezení konsenzuální výsledku nebude nic jednoduchého.

„Pokud nenajdeme společná témata ve výuce, vědě a výzkumu, tak nevěřím, že to akademické obce obou institucí schválí“

ČESKÁ POZICE: Novela zákona plánuje i vznik konsorcií škol s dalšími výzkumnými subjekty. Je to důležité?

VONDRÁK: Myslím, že interdisciplinarita akademického života něco takového potřebuje. Je třeba propojovat výuku, o propojování vědy snad není ani třeba hovořit. To, čemu se říká kritická masa lidí a samozřejmě i znalostí, hraje stále větší roli. Všechny jednoduché projekty už byly vyřešeny a nás čekají stále složitější problémy. Je třeba dítat dohromady to nejlepší, co máme. Má to ale i svůj ekonomický efekt. Vytváří se tak prostředí pro sdílení kapacit i pro lepší vyjednávání s potenciálními dodavateli.

ČESKÁ POZICE: Co říkáte plánům na „jihomoravskou univerzitní federaci“, kterou ~~chystá několik škol~~ spolu s brněnskou Masarykovou univerzitou? Jejím cílem je propustnost studijních oborů, kombinace výuky třeba sociologie se strojírenstvím a podobně.

VONDRÁK: Vnímám to jako první pokus a jsem samozřejmě velmi zvědav, jak se podaří výše zmíněné myšlenky naplnit.

ČESKÁ POZICE: Nemrzí vás, že Brno do rýsuje se „moravské federace“ nepřizvalo vaši VŠB?

VONDRÁK: Vůbec jsem takto neuvažoval. Takové konsorcium musí mít geografický rozměr dostatečné blízkosti – a Ostrava už je dost daleko. Nicméně nikdy jsem se nebránil jakémukoli spolupráci. Nakonec: Vysoké učení technické v Brně se už podílí na našem výzkumném projektu ITInnovations (IT4I).

ČESKÁ POZICE: Chystáte i vy sami fúze oborů, studijních programů?

VONDRÁK: Už dlouho nabízíme obor Biomedicínský technik a inženýr jako společný program s Ostravskou univerzitou. My dodáváme technickou část, OSU medicínskou. O obor je velký zájem a mám velkou radost z toho, jak se etabloval v očích odborné veřejnosti. Stejně tak už máme společné věci týkající se výuky na naší fakultě bezpečnostního inženýrství, kde máme obory týkající se vzdělávání v činnosti záchranných složek.

ČESKÁ POZICE: Už máte jasněji, zda bude VŠB s OSU výzkumnou či akademickou vysokou školou, anebo které její součástí, studijní programy?

VONDRÁK: Tak, jak jsou v současné době definovány podklady novely vysokoškolského zákona, budeme se spíše bavit o výzkumných studijních programech. Tedy že nepůjde o univerzitu jako celek, ale o to, co je na ní nejlepší. Tato myšlenka se mi velmi líbí, protože zařazením celé univerzity do některé z nevýzkumných kategorií může úplně utlumit obory, jež se profilují jako excelentní s velkým potenciálem do budoucna. Jsem přesvědčen, že na většinu univerzit existují nějaké takové oblasti excelence. Stejně tak ovšem existují i na těch nejlepších univerzitách obory, které takový výkon ani zdaleka nemají.

„Zařazením celé univerzity do některé z nevýzkumných kategorií může úplně utlumit obory, jež se profilují jako excelentní s velkým potenciálem do budoucna“

ČESKÁ POZICE: V čem jste výzkumně nejsilnější?

VONDRÁK: Klíčové póly naší výzkumné orientace jsme si definovali už bezmála před dvěma roky. Jsou to oblasti jako ekologická těžba surovin, energetika a ekologie. Významné výsledky máme v oblasti nanotechnologií a nových materiálů. To, že budujeme centrum excelence založené na superpočítání, vychází rovněž z toho, čeho jsme dosáhli v minulých letech v informatických technologiích a výpočetní matematice. Unikátní postavení máme v oblasti bezpečnostního výzkumu. Samozřejmě staráme především na technických disciplínách, ale ani naši ekonomové nestojí stranou výzkumu v oblasti společenských věd.

ČESKÁ POZICE: Co čeká vysoké školství v dalších pěti letech?

VONDRÁK: Myslím, že největší hrozba spočívá v tom, že se budou dále snižovat institucionální prostředky a budou nahrazovány prostředky účelovými. To by mohlo vést k velké destabilizaci. Pokud někdo neuspěje s projektem v některé z grantových soutěží nebo nezíská jiné financování například z průmyslu, pak bude problém udržet jej na škole, protože se neuzívá pouze výukou. Výpadek veřejných prostředků je zjevný a vnímám odpor vůči případné spolupráci studentů na svém vzdělání. Tenhle rozpor nemá v daný okamžik řešení.

ČESKÁ POZICE: Vysoká škola báňská připravuje [velký vědecký projekt IT4I](#) z evropských fondů. Pomůže regionu, anebo se může spíše stát finančním rizikem pro budoucnost?

VONDRÁK: Projekt a samotný superpočítací byl ve strategii konkurenceschopnosti našeho města definován jako klíčový. Jsem rád, že se nám daří postupně budovat síť partnerů i mimo republiku a zviditelnovat náš region. Chceme být evropským centrem a finanční riziko provází všechny velké infrastruktury.

ČESKÁ POZICE: Přemění se díky vašemu výzkumnému centru průmyslová Ostrava v centrum informatiky a superpočítání?

VONDRÁK: Já bych to formuloval jinak. Informační technologie a superpočítání se stanou součástí průmyslové Ostravy. ■